

ארץ ישראל ופירותיה – פעולה לט"ו בשבט

מטרת הפעולה:

החניכים יבינו את הקשר שבין עם ישראל לארץ ישראל ואת הביטוי של פירות ארץ ישראל לאהבה לארץ ישראל ולגאולה. החניכים יפגשו עם געגועי היהודים לאורך כל שנות הגלות לארץ ישראל ולפירותיה ויבינו את הזכות שלנו היום לגדול בארץ ישראל בדור של גאולה.

מהלך הפעולה:

- חימום על הנושא – פתיחה והסבר בכלליות על הנושא של ט"ו בשבט ופירות ארץ ישראל.
- סיפור – כיסופי עם ישראל לאורך הדורות בגלות לשוב אל ארץ ישראל ולפירותיה.
- לימוד שיר – מתחברים אל הנושא בעזרת שיר המתאר את עניינם של פירות ארץ ישראל והגעגועים לארץ.
- לימוד קטע של הרב דרוקמן זצ"ל – הקשר בין פירות ארץ ישראל לתהליך הגאולה.
- סיכום – מסכמים את הפעולה.

חשוב לציין שהפעולה המלאה לא מותאמת לכל גיל. לדוגמא, אצל חניכים צעירים יותר אולי כדאי לוותר על חלק מהשלבים שיהיו אולי ארוכים מידי עבורם (לשיקול המדריכים המכירים את החניכים). בנוסף, אם עושים את הפעולה בשבת (ואי אפשר להשמיע את השירים ברמקול) כדאי לוודא מראש שלפחות לחלק מהחניכים יש היכרות עם השירים (קשה ללמד מאפס בפעולה עצמה).

שלב א' – חימום על הנושא

אפשר לשאול את החניכים שאלות על הנושא כגון – במה מפורסמת ארץ ישראל? מהם שבעת המינים? וכד' אפשר לעשות סבב שכל אחד אומר את הפרי האהוב עליו בסדר ט"ו בשבט. אפשר לעשות חידון על פירות/עצים (בנספח בסוף) או כל דיבור אחר שמפעיל את החניכים ומעורר אצלם את הנושא.

שלב ב' – סיפור

הקטע לקוח מתוך הסיפור "מסעות בנימין השלישי" המספר את סיפורו של בנימין השלישי העושה מסע בדרך לארץ ישראל.

"**חרב** ניטל לברכה **בחמה עשר בשבט**, זהו אצלם המסופר פירות הארץ, שאין כיוצא בו. כיון שראים אותו – זכר ארץ-ישראל לפניך בא, מסתכלים ומסתכלים בו ונאנחים, צניהם ליחה ואומרים: הוי, ותולכנו, אבינו אב הרחמן, קוממיות – קוממיות ככל דקדוקיה וכוונותיה, לארצנו – שהחרובין מאכל צניט... ומצפה אדם מישראל, שהביא פצט אחת למקומנו **תמך**, ויהי לפלא, והיו כל בני העיר, למקטנט וצד צדולת, רצים לראותו. נטלו את החומס והראו בו באצבע, שהתמך, **תמך** זה, כתוב בתורה! אטו מילתא לוטרתא היא (בתמיהה – האט זה דבר קטן בעיניך?!), זה התמך הרי הוא מארץ-ישראל!... הביטו לו – וארץ-ישראל נצנצה במחלה לנצד פניהם: הנה צופים את הירדן! הנה מצרת המכפלה! הנה קבר רחל אמנו!! הנה כותל-מצרבי! הנה טופאים ושופקים ביצים בחמי-טבריא! הנה צופים על הר-הציתים, אוכלים חרובים ותמרים צד בלי די, ונותנים לתוק הכאים מלא חפנים מצפר הארץ!... אוי, אוי, הוי נאנחים, וצניהם מקור דמצה."

בסיפור מתוארת ההתרגשות בקהילה של בנימין בגלות כשהיו מביאים להם פירות מארץ ישראל בט"ו בשבט (חמישה עשר בשבט). פירות ארץ ישראל היו ישר מזכירים להם את פסוקי התורה ואת כל המקומות ההסטוריים והקדושים בארץ ישראל כגון הכותל המערבי, קבר רחל אמנו, מערת המכפלה וכד'. ושהיו זוכים לקבל את אותם פירות היו מייחלים לעלות לארץ להנות מפירותיה ולהתהלך בנופיה.

שלב ג' – לימוד שיר:

את שני השירים המצורפים כתבה נעמי שמר ז"ל למחזמר שהציג את "מסעות בנימין השלישי", הסיפור שממנו קראנו. השלב הזה יכול להיות מיוחד מאוד מיכוון שהשירים מעבירים את המסר שאנחנו רוצים בדרך חוויתית יותר, ובעזרת כשרונה המופלא של נעמי שמר ניתן להתחבר לארץ ישראל ופירותיה גם דרך השירים. אפשר ללמוד אחד מהשירים ולשיר אותו עם החניכים, כדאי מאוד להדפיס את המילים מראש לכולם (יש בנספח).

סימן שעוד לא הגענו	פירות חמישה עשר (שלג על עירי)
<p>-אתה רואה <u>דקלים</u>? -דקלים איני רואה! -אתה רואה גמלים? -גמלים איני רואה! -אולי לפני עיני לרגע צל עבר- איני רואה דבר, איני רואה דבר!</p> <p>סימן שעוד לא הגענו והאופק עוד רחוק ולבך עודו פתוח אל ארבעת הרוחות וצריך להמשיך ללכת וצריך להמשיך לצעוד והדרך עוד מושכת ארוכה</p>	<p>שלג על עירי, כל הלילה נח. אל <u>ארצות החום</u> אהובי הלך. שלג על עירי, והלילה קר. <u>מארצות החום</u> לי יביא <u>תמר</u>.</p> <p><u>דבש התאנה</u>, מתק <u>החרוב</u>. ואורחת גמלים עמוסי כל טוב. הנה שוב ישוב, <u>שמש לבבי</u>. ומשם תפוח זהב יביא.</p> <p>שלג על עירי, נח כמו טלית. <u>מארצות החום</u>, מה הבאת לי. שלג על עירי, שלג על פני. <u>ובתוך הפרי כל געגועי</u>.</p>
<p>-אתה רואה אדם בצל <u>התאנה</u>? -איני רואה אדם בצל התאנה! -אולי בצל <u>הגפן</u> שם מנוחתו? -איני רואה דבר, איני רואה אותו -אתה רואה עצי <u>זיתים</u> ושדה <u>חיטה</u>? ואיך שביניהם פורחת השיטה? -אולי אני בגלל השמש מסנוור- איני רואה דבר, איני רואה דבר</p> <p>סימן שעוד לא הגענו...</p>	

הסבר על השיר "פירות חמישה עשר": "פירות חמישה עשר", שמו האמיתי של "שלג על עירי". שיר שמספר לכאורה על געגועיה של נערה אל אהובה שהלך למרחקים, אך בעצם מבטא את כיסופיו של עם ישראל היושב בגלות הקרה - אל ארץ ישראל. הביטוי "ארצות החום" המופיע בשיר הוא ביטוי ידוע בספרות לארץ ישראל (שביחס לארצות אירופה נחשבת לארץ חמה). בשיר מתוארים הפירות שנשתבחה בהם ארץ ישראל כדבר נכסף שמצפים אליו ומתגעגעים אליו ובתוך הגעגועים לפירות הללו טמונים הגעגועים לארץ ישראל ("ובתוך הפרי כל געגועי").

הסבר על השיר "סימן שעוד לא הגענו": גם בשיר הזה ניתן לראות את הגעגוע הרב לפירות הארץ התופסים מקום מרכזי בשיר. השיר הזה מתאר את המסע לארץ ישראל והדרך אליו. לאורך השיר הדובר "בודק" האם כבר הגענו לארץ ישראל. ואיך יודעים אם הגענו לארץ ישראל לפי השיר? אם רואים את פירות ארץ ישראל המשובחים.

ניתן לראות בשני השירים (וגם בסיפור עצמו) את הקשר של אותם יהודים בגלות אל פסוקי התנ"ך וסיפוריו. כמו כן, כל הפירות המתוארים הם פירות משבעת המינים וגם הדימויים לקוחים מהעולם התורנית/נכ"י – "נח כמו

טלית", "אורחת גמלים עמוסי כל טוב" (כמו אורחת הגמלים בבראשית פרק ל"ז שהובילה בשמים מארץ ישראל למצרים).

שלב ד' - נקריא את דבריו של הרב חיים דרוקמן זצ"ל (מתוך ספרו "ואשיבה" החלק הכתום, עמ' 187):

"אנו מאמינים באמונה שלמה בבוא המשיח. אך צריך גם לדעת כי בוא המשיח איננו מסתכם בבואו של אדם יחיד. יש גם את: "ימות המשיח", תקופה של האלה משיחית. ימות המשיח הם תהליך ארוך ומתמשך שאנו בודאי נמצאים בו ומוסיפים להתקדם בו בכל יום ויום. אנו בעיצומו של תהליך, שאיש מאיתנו לא יודע מתי יסתיים. זו דרך ארוכה ומפותלת, זרועה מהאורות, עליות ומורדות, אך בסופה מצפים לנו אושר ומחה.

יש גם סימנים ברורים שאנו נמצאים בעיצומו של האלה המשיחית. אחד הסימנים המובהקים לכך הוא פריחתה של ארץ ישראל. כך מלאמדנו רבי אבא באמרא (סנהדרין 37. א): "אין לך קץ מאלה מזה שנאמר (יחזקאל 40, ח) 'ואתם הרי ישראל ענפכם תתנו ופרוכת תשאו לצמי ישרא'ל כי קרבו לבוא". כשיתנו הרי ישראל את ענפיהם וישאו את פריהם לצמי ישראל בעין יפה - סימן שתהליך האלה התחיל!

על כן, אנו בודאי נמצאים בעיצומו של תהליך האלה, בשל המכונה: ימות המשיח, בזה אין ספק"

נסביר: פירותיה של ארץ ישראל וצמיחתם מבטאים את הקשר בין עם ישראל לארץ ישראל ואת תהליכי הגאולה. כשארץ ישראל נותנת פירות יפים ומשובחים כמו שב"ה קורה היום, אנחנו יודעים שהגאולה מתקרבת ואנחנו נמצאים עכשיו בתוך התהליך הגדול של הגאולה - ימות המשיח.

שלב ה' - סיכום:

בפעולה למדנו על מהותם של פירות ארץ ישראל והבנו כי פירות ארץ ישראל מבטאים את הקדושה שלה. דרך השירים, ראינו כיצד היהודים בגלות לאורך הדורות ציפו בכיסופים להגיע לארץ ופירות הארץ היו סמל עבורם לארץ המובטחת.

מתוך דבריו של הרב דרוקמן זצ"ל למדנו כיצד פירות ארץ ישראל קשורים לגאולה - "כשיתנו הרי ישראל את ענפיהם וישאו את פריהם לעם ישראל בעין יפה - סימן שתהליך הגאולה התחיל!". וב"ה ארץ ישראל כיום פורחת ופירותיה משובחים וזו עדות אחת מתוך רבות שאנחנו זכינו לחיות בתהליך הגאולה במדינת ישראל - ראשית צמיחת גאולתינו.

נספח – חידון ט"ו בשבט – תרתי משמע, מילים נרדפות וכד':

1. יופי, הוד (-הדר)
2. כלי נפץ (-רימון)
3. מרחמת (-חסה)
4. על דגל לבנון (-ארז)
5. מלאך (-כרוב)
6. מלאך במצב רוח רע (-כרוב חמוץ)
7. משרוקית (-צפצפה)
8. זר למנצחים (-דפנה)
9. יליד הארץ (-צבר)
10. לאן ברח? (-אנס)
11. אסיר (-חבוש)
12. פיקח (-פלפל)
13. נחבאים אל הכלים (-ענבים)
14. יובש, הרס (-חרוב)
15. פרי אכסניה (-מלון)
16. זו פעמיים (-נענע)
17. ראשי ממשלה בעבר (-שמיר, אשכול)
18. בית מפואר (-ערמון)
19. הפרח שרודפים אחריו (הרדוף)
20. פורח לפני הנישואים (-אירוס)
21. מנורה קטנה שהיא גם פרח (-נורית)
22. פרח בשכונת יוקרה (-סביון)
23. צמח קושר (רותם)
24. גרש את הירק (-סלק)
25. עץ לא עבה ולא כבד (דקל)
26. הירק לא היה בשמש (-בצל)
27. חתך ירק (-גזר)
28. הקוץ חי בירידה (דרדר)
29. "אומר שאעשה" אמר הפרי. (-אבטיח)
30. הענף מרווה את צמאונו (-גומא)
31. נגע בפרי (-משמש)
32. הצמח טוב בקליעה (-צלף)
33. הגדול בתורה מדבר על הירק (-קולורבי)
34. הפרח הצנוע מתקיים על הלהם בלבד (-רקפת)
35. הפרי תפס שמש (-שזיף)
36. הפרי השקיע (-שקד)

נספח – מילות השירים והלימוד להדפסה:

סימן שעוד לא הגענו	פירות חמישה עשר (שלג על עירי)
<p>-אתה רואה <u>דקלים</u>? -דקלים איני רואה! -אתה רואה גמלים? -גמלים איני רואה! -אולי לפני עיני לרגע צל עבר- איני רואה דבר, איני רואה דבר!</p> <p>סימן שעוד לא הגענו והאופק עוד רחוק וליבך עודו פתוח אל ארבעת הרוחות וצריך להמשיך ללכת וצריך להמשיך לצעוד והדרך עוד מושכת ארוכה</p>	<p>שלג על עירי, כל הלילה נח. אל <u>ארצות החום</u> אהובי הלך. שלג על עירי, והלילה קר. <u>מארצות החום</u> לי יביא <u>תמר</u>.</p> <p><u>דבש התאנה</u>, מתק <u>החרוב</u>. ואורחת גמלים עמוסי כל טוב. הנה שוב ישוב, <u>שמש לבבי</u>. ומשם תפוח זהב יביא.</p> <p>שלג על עירי, נח כמו טלית. <u>מארצות החום</u>, מה הבאת לי. שלג על עירי, שלג על פני. <u>ובתוך הפרי כל געגועי</u>.</p>
<p>-אתה רואה אדם בצל <u>התאנה</u>? -איני רואה אדם בצל התאנה! -אולי בצל <u>הגפן</u> שם מנוחתו? -איני רואה דבר, איני רואה אותו -אתה רואה עצי <u>זיתים</u> ושדה <u>חיטה</u>? -ואיך שביניהם פורחת השיטה? -אולי אני בגלל השמש מסנוור- איני רואה דבר, איני רואה דבר</p> <p>סימן שעוד לא הגענו...</p>	

"אנו מאמינים באמונה שלמה בבוא המשיח. אך צריך גם לדעת כי בוא המשיח איננו מסתכם בבואו של אדם יחיד. ישנם גם: "ימות המשיח", תקופה של כאוֹלה משיחית. ימות המשיח הם תהליך ארוך ומתמשך שאנו בוודאי נמצאים בו ואוסיפים להתקדם בו בכל יום ויום. אנו בעיצומו של תהליך, שאיש מאיתנו לא יודע מתי יסתיים. זו דרך ארוכה ומפותלת, לרוצה מהאורות, עליות ואורדות, אך בסופה מצפים לנו אושר ומחה.

ישנם סימנים ברורים שאנו נמצאים בעיצומו של הכאוֹלה המשיחית. אחד הסימנים המובהקים לכך הוא פריחתה של ארץ ישראל. כך מלמדנו רבי אבא במסכת (סנהדרין 3ח, א): "אין לך קץ מאלה מלה שנאמר (יחזקאל 40, ח) 'ואתם הרי ישראל צנפכם תתנו ופרכים תשאו לצמי ישראל כי קרבו לבוא'". כשיתנו הרי ישראל את צנפיהם ויטאו את פריהם לצמי ישראל בעין יפה – סימן שתהליך הכאוֹלה התחיל!

על כן, אנו בוודאי נמצאים בעיצומו של תהליך הכאוֹלה, בשלב המכונה: ימות המשיח, בזה אין ספק"

הרב חיים דרוקמן זצ"ל (מתוך ספרו "ואשיבה" החלק הכתוב, עמ' 187)

